

РЕЗУЛЬТАТИ ТОПОКЛІМАТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У БАСЕЙНІ РІКИ ЗАХІДНИЙ БУГ (лютий 2010 р. - березень 2011 р.)

*І. Г. Булавенко, аспірант,
Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра фізичної географії,
наук. керівник – доцент Муха Б. П.*

Проаналізовані результати круглосуточних, синхронних реєстрацій температури і вологості повітря басейна ріки Західний Буг в межах України. Виявлені особливості динаміки температури повітря і вологості в різних геокомплексах в межах басейна.

Ключові слова: топоклімат, реєстратори, температура повітря, вологість повітря, динаміка параметрів.

Знання топокліматичних характеристик важливе для розуміння функціонування і динаміки розвитку геокомплексів локального рівня. Дослідження проводились у басейні ріки Західний Буг. Територія дослідження є особливо цікавою, оскільки басейн охопив різні частини фізико-географічних областей: Мале Полісся (західна частина), Розточчя (східна частина), центральна частина Сокальського пасма, Волинської височини (рис. 1).

Нами було закладено 11 пунктів з метою автоматичної автономної синхронної реєстрації показників температури та вологості повітря за допомогою дата-логерів Tinytag Ultra – 1500, які використовуються нами з 1996 року, вони надійні та точні у реєстрації. Роботи (отримали їх в результаті співпраці із Технічним Університетом м. Дрезден, з яким співпрацюємо у різних проєктах і до сьогодні).

Рис. 1. Картосхема розташування пунктів

Реєстратори були встановлені у наступних пунктах, с. Сасів (поблизу витоку ріки Зах. Буг), м. Буськ, с. Завишень, м. Глиняни, с. Боянець, с. Сілець, с. Хлівчани. Добові амплітуди температури повітря залежали від погоди та пори року. Найбільші амплітуди спостерігались у весняний та осінній періоди при антициклональній погоді і досягали 20 - 25°C. Літні та зимові амплітуди не виходили за межі 10° - 15°C.

Середньорічні показники температури повітря за 2010 рік, становили 7,5°C на відкритій місцевості (на півночі області) і 11,7°C у Розточчі (південна горбогірна заліснена частина). Екстремальні температури в 2009 – 2011 роках коливались від - 25° до 38°C, що складають амплітуду 63°C. Різниці синхронних показників між пунктами реєстрації коливались в межах 5°C, проте могли досягати і 20°C (наприклад, між Сасовом (південь) та Середкевичами (північ) в умовах проходження холодного атмосферного фронту).

Найвищі показники температури зафіксовані у геокомплексах на сухих пісках (Буськ), а найнижчі чергувались при різних погодах у заболочених геокомплексах (Глиняни) та на терасі Зах. Бугу (Завишень) (рис. 2). Найбільші значення вологості серед середніх показників за весь зимовий період з 2010-2011 років спостерігались у Боянці, Завишні та Сільці, а найменші серед мінімальних показників були у Буську, Глинянах та в Сасові. Відносно менші коливання температури повітря й відповідно вологості повітря, що спричиненні одноманітною ландшафтною структурою.

Найвищі показники температури повітря в липні спостерігаємо у Буську, Сасові, а найнижчі у Завишні (придолинні геокомплекси) (рис. 3). Відповідно й показники відносної вологості будуть найнижчі в Буську, Сільці та Сасові, а найвищі у Глинянах, Хлівчанах та Завишні.

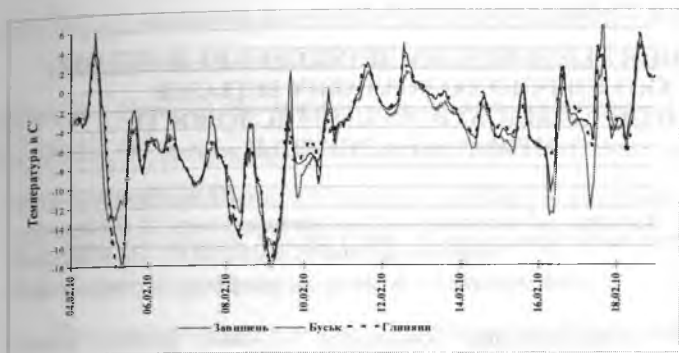

Рис. 2. Графік ходу температури повітря у трьох пунктах (Завишень, Буськ, Глиняни) реєстрації за лютий 2010 року.

Топокліматичні показники в межах басейну ріки Західний Буг відображають вплив специфіки ландшафтних формацій. На Малому Поліссі, складеному пісками, зареєстровані помітні коливання температури повітря у різні сезони року, бо поверхня пісків швидше прогрівається та швидше охолоджується.

Поблизу витоків річки Зах. Буг (пункт Сасів) бачимо, що тут амплітуди зменшені через збільшену лісистість (рис. 3).

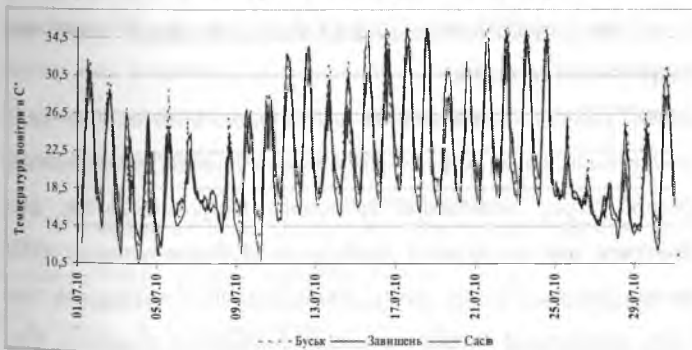

Рис. 3. Графік ходу температури повітря за липень 2010 року.

Щоб простежити повнішу динаміку у різних геокомплексах в межах басейну р.Зах. Буг за різних погодних умов, дослідження продовжуємо.